

Hec quidem de illis, qui jam honores & munera consecuti sunt; nam consequendis obstat quilibet criminis objectio, l. 17. §. 12. D. ad municipal. ubi Papinianus ait: In quaestib[us] nominatos capitalium criminum, ad novos honores ante causam finitam admitti non oportet, certe cum pristinam interim dignitatem retinent. Et lex unica C. de Reis postularis, ubi Alexander imperator ait: Reos criminis postulato[n]t, novos honores appetere non debere antequam purgaverint innocentiam suam, & a Divis Parentibus nostris, & a me sape rescriptum est.

Neque famosis & notatis, & quos scelus & virtus turpitudine iniquitat[ur], & quos infamia ab honestorum cetero segregat, dignitatis porta patebunt, inquit Constantinus Imperator in l. 2. C. de dignitate. Attamen iure civili infames personae, licet, nullis honoribus, qui integræ dignitatis hominibus deferri solent, uti possunt curialium tamquam civilium munera vacacionem non habent, sed solum in iudicib[us] indictionibus ob tutelam publicanam eos satisfacie[n]te necesse est, l. unica, Cod. de infamib[us].

⁴⁸ Tenenda autem haec regula est, quod quamvis iure civili munera, quæ administrationem, aut dignitatem non habeant, possit in infames cadere; tamen hodie[n]is moribus, nullus infamis capax est officii publici, etiam dignitatem non habeat, Argent. ad Confut. Britan. art. 40. Not. 2. num. 1.

Perjurii quoque Magistratum gerere nequit, l. 17. C. de dignitate. Nec solum privatur eo munere quod habet, sed & alterum honorem capere nequit, l. 12. C. de susceptor. Propositor. & Arcarius. Sed & moribus nostris perjurii infamia est, Ciceronis est sententia: Perjurii, inquit, divina pena exitium, humana dedecus.

Præterea nota Argentus ad confutad. Britan. art. 40. Not. 3. n. 2. Quod quamvis multis de causis perjurium incurri ab Iudice possit, tum quæ in officio admittuntur, tum extrinsecus, graviorem & periculosem esse infamiam, quæ ex perjurio in officio admisso incurritur, quam in talibus sicut in ceteris peccatis in officio, ipso iure sequitur officii privatio sententiam, etiam si privatione verbum nullum factum sit. Contra esse in ceteris, quæ circa occasionem officii committuntur, ut in adulterio, aut alio perjurio; nam tum quaque infamia interrogatur, non protinus sequitur privatio, nisi in sententia expressum sit; sed tamen, quia infamia incapacem reddidit, quæ docunque libuerit, privabitur altera sententia, quod singulariter Bartolus & Baldus notant.

⁴⁹ Nam Religione, integritate, & pietatem excellere cum convenit, qui sibi judicandi munus imponuerit. Sed & congruit bono Praefici curare, ut pacata sit provincia, quod non difficile obtinebit, si solite agat, ut malis hominibus Provincia caret, eosque conquerat, l. congruit, D. de officio Praefidis. Nam & sacrilegos, latrones, plagiarios, fures conquerire debet, l. 4. §. mandatis D. ad Legem Jul. Peculat. Mandatis, inquit, caveretur de sacrilegio, ut Praefides sacrilegos, latrones, plagiarios conquerant, & prius quisque deliquerit, in eum animadverterit. Et vero exempla legibus extant poenarum, quæ quibusque Iudicibus ob negligentiam sunt indicata, ut Lex ult. C. ad Leg. Jul. de vi publ. & privat. Vixi, inquit, clarissimi, provinciarum rectores in speciulis esse debent, ne quis audeat haec statuta nostra mansuetudinis in aliquo violare, scientes, quod ex dissimulatione, dignitatis & administrationis cingulo privabuntur, & post centum librarum auri multam, saluis vita que lux periculum sustinebunt; primatis videlicet apparitionis sua personis praeter amissionem fortunatum suorum capitali quoque supplicio serendis. Pariter L. Si quis in conscribendo, 29. C. de patiis. Scituros, inquit, quod si neglexerint, etiam item suam facere intelligantur.

Tenentur igitur Magistratus facere etiam sine monitore, quod ad publicam aut Republicam causam pertinet, id, que intra id tempus, quod a Lege præsumum est, siquidem ex ea de te Lege cautum; si non est, quam primum fieri poterit, & licet. Quare fontes conquerere quam primum

admisso delicto debent, non expectato, qui admissum denunciet, aut inscribat, Argent. ad confut. Britan. art. 31. Not. 2. n. 8. Si autem inferiores Magistratus in eo fuerint negligentes, superiores id exequi debent, qui id Advocati Fisci mandare solent.

Verum priuatrum controversiarum non eadem conditio est, quibus nemo Iudex operam suam obtrudere debet, si non rogatur, nec quiquam in talibus negligens dici debet, qui ante monitus & rogatus non sit, l. 1. §. Magistr. D. de Magistr. conven. Non dedit autem, inquit, videatur, qui monitus non dedit. Sed publicarum causarum persecutio, cura, solicitude concordia est Magistris; expectare ergo non debent, ut admodum capturari id facere, quod ex necessitate officii & munieris incumbit.

Addi potest Articolo 44. post verific. Non tamen, quod id ipsum mouit Gutierrez, (cujus Opera omnia jam sub pralo Lugdonensi desiderant) cui cum objetetur opinio communis, tanquam in iudicando & consulendo tenenda; respondit ille iuris peritus Hispanus, conf. 2. n. 40. C. 4. lecutus in hoc Decii conf. 399. n. 1. quod plerumque Doctores non perscrutant rationes, sed imitantur aves; quæ quando una volat, omnes aliae simul volant.

Huc quoque facit quod annotat idem Gutierrez in Reperit. auth. Sacram. puberum, n. 36. C. 37. scilicet quod mandatum non sit, si Iudex aut advocatus mutato consilio, aliud iudicium vel consilium diversum ab eo quod antea dederat in causa sibi commissa vel consulta, dederit: Iudicii nanque licet mutare & revocare quod prius interlocuto protulit, l. quod iustit. ff. de re Iudic. C. cum censante, de app. de quo quando licitum sit homini dictum suum expendere, similius variare videndum est, Jas. in l. fin. ex toto, a. fin. n. 27. & seqq. ff. de legat. t. plura adducens; & in advocate qui pro una parte consuluit, an ei licet variare, & errorem suum corrigit, videndi sunt Jas. Decius in l. edita, 3. notab. Curtius jun. n. 4. C. de edend. C. Bernard. Dias ipsiusque addition. in reg. 198. Sed caveant, addit. Gutierrez, Iudices ad Doctores, ne hoc faciant ob aliquem alium respectum, quam ut errorem suum corrigan, videntes securam non esse partem, quam prius ampli fuerant, securam scilicet in justitia & conscientia, tunc enim merito mutabunt iudicium sive consilium suum; sapientis enim est mutare consilium: at illud non faciat, vel donis corrupti, vel amore, odio, vel timore affecti, sed semper veritas in eorum ore effulget.

Et hic finem tandem huic Tractatu de Officio Judicis imponerem, nisi rependum judicarem id, quod Cicero de Officio Judicis scripsit: Itud, inquit, est hominis magni & sapientis, cum illam judicandi causa tabellam sumperit, non se putare esse solum, neque sibi quocunque cupierit, licere, sed habere in consilio Legem, religionem, æquitatem, fidem libidinem autem, odium & vindictam, metum, cupiditatemque amovere: maximeque estimare conscientiam mentis suæ, quam a Deo accepimus, quæ a nobis divelli non potest: quæ si optimorum consiliorum, atque factorum testis in omni vita nobis erit, sine ullo metu, summa etiam cum honestate vivemus.

Enim vero,

Quicquid agis, cordiisque tui penetrabilis abdis,
Scit Deus, hunc solum quicquid & esse decet.

Siquidem Deus qualis hasc sit, quid agat, quid in se admittat, quam mente, quæ pietate colat religionem, inquietur, piorumque, & impiorum habet rationem. Nihil prodest, inclusam esse conscientiam, patemus Deo. Igitur judicandum est tanquam in conspectu ejus. Quid enim prodest ab homine aliquid esse secretum, cum nihil Deo clausum sit? Eleganter certe Boetius nos sic alloquitur: Magna vobis est, si dissimilare non vultis, necessitas indica probatis, cum ante oculos agitis Judicis cuncta censentis. Aversamini igitur vita, colite virtutes, ad rectas spes animum sublevate, humiles preces ad excelsa portigate: hic dabit vobis magnifica & erecta consilia.

Ergo.

Dicote justitiam moniti, & non temere Divos.

